

weest dan 16 morgen, zoals later als de grootte van „een hoeve lands” werd aangenomen. Wat betreft de herkomst valt nog het volgende op te merken. Zoals bekend, verkocht Jan van Culemborch in 1352 de heerlijkheid Woudenberg aan Gijsbert van Abcoude. In het manboek van Gaasbeek¹⁸) worden de leenmannen opgesomd die toen naar Gaasbeek overgingen: daar is geen Van Zulen bij. In de lijst van leenmannen van het Sticht¹⁹) komt Johan van Rijnenstein voor als leenman van het dagelijks gerecht in het Wout, dat hij van Jan van Culemborg gekocht had. De eigendommen van Gijsbert van Abcoude zijn in 1407 aan diens achterneef Jacob van Gaasbeek gekomen. Jan van Rijnenstein verkocht zijn bezit te Woudenberg in 1383 aan Claas van der Seventer, de latere Heer van Renswoude²⁰).

Amstelveen ir. W. H. M. Nieuwenhuis
Amsterdamseweg 242

Noten

1. Tegenwoordige Staat, in „Nederland in vroeger tijd” XI, blz. 287.
2. Jaarboekje Oud-Utrecht 1938, blz. 85.
3. RA Utrecht, Arch. Biss. 275, fol. 110. Bij J. A. Maris, Repertorium op de Stichtse leenprotocollen, is het huis Geerestein vermeld onder nr. 476 en het huis Nyevelt onder nr. 399.
4. RA Utrecht, Arch. Biss. 271, fol. 4v. Bij Maris nr. 475.
5. Ned. Adelsboek 1950, blz. 229.
6. Schoutenhuis te Woudenberg, Archief Geerestein, charter nr. 1.
7. RA Utrecht, Arch. Biss. 110-1, fol. 36.

8. In de Gaasbeekse leenboeken komt dit leen daarna ruim tweehonderd jaar lang niet voor. In 1634 wordt het op eens wel weer genoemd, als Gijsbert van de Poll zich ermee laat belenen (RA Utrecht, Arch. Leenhof 137, fol. 101). Deze Gijsbert pretendeerde voor een deel erfgenaam te zijn van Aernt van Zuylen van Nyevelt; de familie bestreed dit en in 1648, na Gijsbert's dood, kwam alles weer in één hand terug bij Jaspas van Lijnden, echtgenoot van een achternicht van Aernt. Gijsbert had in 1634 kennelijk de oude papieren goed bestudeerd. Opmerkelijk is dat in deze Gaasbeekse belening de omschrijving luidt: „een halve hoeve te Woudenberg met de steeg te Woudenberg, . . . die heerloo des Valkenaers te weesen plag”, zoals „op Sint Remigiusdag 1397 ter leen uytgegeven aan Jacob van Zuylen”. Er worden beleningen opgegeven die niet in het leenprotocol staan dus blijkbaar was een meer uitgebreide originele akte voorhanden.
9. ARA, Reg. Mem. A.D. XXI in Beijeren 1421, fol. 88.
10. RA Utrecht, Arch. Biss. 273, fol. 33v en 42v.
11. RA Utrecht, Arch. Biss. 275, fol. 7v en 8.
12. RA Utrecht, Arch. Staten, landsheerl., nr. 332 fol. 195 en nr. 346 fol. 195.
13. De „Tolleners hoeve” bij Geerestein is natuurlijk een beschrijving voor de oude „Colenershoeve”. In 1533 staat er b.v. duidelijk „Coellenaers hoeve” (RA Utrecht, Arch. Leenhof 94, fol. 57); bij diverse andere beleningsprotocollen kan men tussen de T en de C twijfelen.
14. RA Utrecht, Arch. Biss. 278, fol. 52.
15. Maris, bij nr. 399.
16. GA Woudenberg, jaar 1599 is vermeld in oudschildgeld registers, nrs. 50 en 51.
17. R. F. P. de Beaufort, Uit de geschiedenis van Woudenberg, blz. 27.
18. RA Utrecht, Arch. Biss. 109-b, fol. 35.
19. S. Muller Fz, Registers en rekeningen van het Bisdom Utrecht, blz. 676.
20. W. A. Beelaerts van Blokland, Ned. Kastelen en hun Historie, III, 23.

AFSCHEID VAN DR J. E. A. L. STRUICK

Op 25 maart j.l. heeft dr J. E. A. L. Struick afscheid genomen als gemeentearchivaris van Utrecht. Daarmee kwam een einde aan een meer dan 30-jarige loopbaan bij de Utrechtse Gemeentelijke Archiefdienst, eerst als chartermeester, later als archivaris. Struick werd in 1927 geboren te 's-Gravenhage. Hij bracht zijn middelbare schooltijd door op het Gymnasium Haganum en - na de oorlog - op het Canisiuscollege in Nijmegen. Van 1946 tot 1951 studeerde hij geschiedenis aan de Katholieke Universiteit. Kennis van het archiefvak verwierf hij bij dr J. A. B. M. de Jong en A. Delahaye. Het diploma „wetenschappelijk archiefambtenaar der eerste klasse” behaalde hij in 1952.

Op 15 maart 1954 werd Struick aangesteld als chartermeester bij het Oud-Archief der gemeente Utrecht. In 1964 volgde hij mr J. W. C. van Campen op als gemeentearchivaris.

Struick beperkte zich niet tot zijn eigen vak, maar was

daarnaast op een breed terrein actief. Om enkele voorbeelden van zijn vele nevenfuncties te noemen: voorzitter en secretaris van resp. de afdelingen Nijmegen en Den Haag van de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurhistorie; lid van de Unesco-commissie ter redactie van het internationale archiefijdschrift „Archivum”; mede-oprichter, secretaris en voorzitter van het toneelgezelschap „De Roos”; voorzitter van de stichting „De Werf” tot bouw en beheer van de stedelijke huisvesting van zeeverkennergroepen; voorzitter van de stichting voor buurt- en clubhuiswerk aan de Rode Brug „Stella Maris”; bestuurslid en voorzitter van het Provinciaal Utrechts Genootschap van Kunsten en Wetenschappen (PUG); lid van het bestuur van de stichting Utrechts Universiteitsmuseum.

Ook binnen de vereniging Oud-Utrecht was hij jarenlang actief. Hij was secretaris van het bestuur, redacteur van het Jaarboek en redacteur van het Maandblad.

Vanaf 1958 publiceerde Struick over de geschiedenis van de stad Utrecht. Zijn opzet om een breed publiek te bereiken, uitte zich in de „Wandelgids van Utrecht” en „Ach Lieve Tijd”. Ondanks zijn vele populair-historische bijdragen heeft Struick het wetenschappelijk werk niet verwaarloosd. Genoemd moeten worden zijn dissertatie „Gelre en Habsburg: 1452-1528” (1960) en - niet te vergeten - „Utrecht door de eeuwen heen”, het standaardwerk over de geschiedenis van de stad Utrecht.

Toen Struick solliciteerde naar de functie van chartermeester bij de Gemeentelijke Archiefdienst, vroeg burgemeester De Ranitz hem of hij de stad Utrecht wel kende. Struick antwoordde: „Nee, maar ik zal het wel leren”. Welnu, medewerker van de Archiefdienst en secretaris van Oud-Utrecht Hans Mathijssen beëindigde zijn speech tot de vertrekkende Struick met de woorden (vrij naar de Ster-reclame): „Ik ben ervan overtuigd dat men door de eeuwen heen zal zeggen: ‘t is Struick, ‘t is Struick wat ik gebruik”.

G.J.R.

De heer en mevrouw Struick doen zich te goed aan het koude buffet, aangericht ter gelegenheid van het afscheid van het personeel van de Archiefdienst. De nieuwe gemeentearchivaris, drs I. W. L. A. Caminda, kijkt of het goed gaat.

Foto: Gemeentelijke Fotodienst Utrecht

BOEKENSCHOUW

A. van Gent, *De Sint Anna Broederschap van Woudenberg. Geschiedenis van een middeleeuwse zielbroederschap. z. pl. (Barneveld) 1987. 116 blz. met ill. In linnen band. Verkrijgbaar door storting of overschrijving op postrek. 59 55 86, t.n.v. A. van Gent te Barneveld, van f 25,- (incl. verzendkosten).*

De auteur behandelt in een elftal hoofdstukken de geschiedenis van deze middeleeuwse broederschap, die tot op de huidige dag is blijven voortbestaan. De inleiding bevat een korte historische uiteenzetting over het fenomeen „broederschap” sedert de eerste Christenheid.

De Woudenbergse broederschap blijkt van oorsprong een gebedsbroederschap geweest te zijn, welke leden zich verzekerden van de gebeden van de broeders en zusters tijdens het leven en na hun overlijden. Een subsidiair doel was het beoefenen van de naastenliefde door het verstrekken van voedsel aan behoeftigen. Hierop richtte zich de broederschap na de invoering van de Hervorming. Een belangrijke begiftiging richtte vrouw Catharina van Montfoort, die op het Tweede Slot van Woudenberg woonde, in 1450,

door de beschikbaarstelling van zeven morgen grond in „Slabbendel”, genaamd de Koevoetscamp. Zij verzekerde zich uit de opbrengst van deze grond van zielmissen voor zichzelf, haar ouders en voor „alle ellendige geloovige zielen”. De overige inwoners blijven door middel van testamentaire beschikkingen, waarbij losrenten op hun eigendommen werden gevestigd, soortgelijke regelingen te hebben getroffen.

Het werk schenkt voorts aandacht aan invloeden en hun gevolgen na de invoering van de Hervorming, waardoor de broederschap als „vereniging” door de Staten van Utrecht werd opgeheven, maar als „rechtssubject”, dat de drager was van de rechten op het vermogen dat door de broederschap werd beheerd, bleef bestaan.

De auteur heeft ruime aandacht geschonken aan plaatselijke verhoudingen en toestanden, waardoor men een goede indruk verkrijgt van de Woudenbergse dorpsamenleving sedert het midden van de 15e eeuw tot heden.

Een apart hoofdstuk bevattende een aantal geschiedkundige feiten over Woudenberg tussen 777 en het einde van de 16e eeuw verrijkt het geheel.